

O'ZBEKISTONNING JAHON BOZORIGA KIRIB BOORISH MUAMMOLARI

Rashidov Otabek Rayim o'g'li

TDIU, "Menejment" Fakulteti, 3-kurs talabasi.

Ibragimov G'anijon G'ayratovich

TDIU, "Innovatsion Menejment" kafedrasi PhD dotsenti.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14617379>

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekistonning jahon bozoriga kirib borish yo'lidagi muammolari va imkoniyatlari tahlil qilingan. Mamlakatning iqtisodiy integratsiya jarayonidagi o'rni, jahon xo'jaligiga qo'shilish yo'llari va bu yo'nailshda amalga oshirilgan ishlar haqida batafsil ma'lumot berilgan. Asosiy e'tibor xalqaro savdoda qatnashish, eksport tarkibini diversifikatsiya qilish va yangi bozorlarni o'zlashtirish masalalariga qaratilgan.

Maqolada jahon bozoriga chiqishdagi to'siqlar, jumladan, infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi, malakali ishchi kuchining yetishmasligi, byurokratik cheklovlar va korrupsiya muammolari atroflicha ko'rib chiqilgan. Shuningdek, mamlakat iqtisodiy siyosatining erkinlashuvi va xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikning ahamiyati ta'kidlangan. O'zbekiston hukumati tomonidan sanoatni rivojlantirish, qishloq xo'jaligini modernizatsiya qilish va turizmni rivojlantirish borasida amalga oshirilgan ustuvor chora-tadbirlar yoritilgan.

Kalit so'zlar: O'zbekiston, jahon bozori, iqtisodiy integratsiya, qishloq xo'jaligi, tashqi savdo siyosati, savdo to'siqlari.

PROBLEMS OF UZBEKISTAN'S ENTRY INTO THE WORLD MARKET

Abstract. This article analyzes the problems and opportunities of Uzbekistan's entry into the world market. Detailed information is provided on the country's place in the process of economic integration, the ways of integration into the world economy and the work carried out in this direction. The main attention is paid to the issues of participation in international trade, diversification of export composition and development of new markets.

The article examines in detail the obstacles to entering the world market, including the insufficient development of infrastructure, the lack of a qualified workforce, bureaucratic restrictions and corruption. The importance of the country's economic policy liberalization and cooperation with international organizations is also emphasized. Priority measures taken by the government of Uzbekistan to develop industry, modernize agriculture and develop tourism are highlighted.

Keywords: Uzbekistan, world market, economic integration, agriculture, foreign trade policy, trade barriers.

ПРОБЛЕМЫ ВЫХОДА НА МИРОВОЙ РЫНОК УЗБЕКИСТАНА

Аннотация. В данной статье анализируются проблемы и возможности Узбекистана на пути выхода на мировой рынок. Подробно освещена роль страны в процессе экономической интеграции, пути присоединения к мировой экономике и работа, проделанная в этом направлении. Основной упор делается на участие в международной торговле, диверсификацию структуры экспорта и освоение новых рынков.

В статье подробно рассматриваются препятствия выхода на мировой рынок, в том числе недостаточно развитая инфраструктура, нехватка квалифицированной рабочей силы, бюрократические ограничения и коррупция. Также была подчеркнута важность либерализации экономической политики страны и сотрудничества с международными организациями. Освещены приоритетные меры, реализуемые правительством Узбекистана в сфере промышленного развития, модернизации сельского хозяйства и развития туризма.

Ключевые слова: Узбекистан, мировой рынок, экономическая интеграция, сельское хозяйство, внешнеторговая политика, торговые барьеры.

Kirish. Jahon bozori deganda mamlakatlar o'rtasida tovarlar va xizmatlar ayirboshlanadigan global bozor tushuniladi. Bu juda murakkab va o'zaro bog'langan tizim bo'lib, u bir nechta tarmoqlar, valyutalar va geosiyosiy omillarni o'z ichiga oladi. Jahon bozori tovar, iste'mol mahsulotlari va sanoat uskunalari kabi jismoniy tovarlarni, shuningdek, dasturiy ta'minot va moliyaviy xizmatlar kabi nomoddiy mahsulotlarni o'z ichiga oladi.

Jahon bozoriga iqtisodiy o'sish sur'atlari, siyosiy beqarorlik, texnologik taraqqiyot, talab va taklif dinamikasi va savdo siyosati kabi turli omillar ta'sir ko'rsatadi. Jahon bozorining asosiy ishtirokchilariga transmilliy korporatsiyalar, hukumatlar, moliya institutlari va individual investorlar kiradi.

Dunyoning eng yirik iqtisodiyoti AQSh, Xitoy, Yaponiya, Germaniya, Hindiston va Buyuk Britaniyadir. Bu mamlakatlar aholi soni va kuchli sanoatlari tufayli jahon iqtisodiyotiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Jahon bozorining eng muhim jihatlaridan biri bu xalqaro savdodir.

Bu turli resurslar va bozorlardan foydalanish uchun mamlakatlar o'rtasida tovarlarni import qilish va eksport qilishni o'z ichiga oladi. So'nggi yillarda savdo to'siqlarini kamaytirish orqali iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish uchun erkin savdo bitimlari tobora keng tarqalgan.

I. O'zbekistonning jahon bozorida tutgan o'rni va ahamiyati.

O'zbekistonning jahon iqtisodiyotiga qo'shilishining shart-sharoitlari va tashqi iqtisodiy faoliyatini amalga oshirish imkoniyatlari Respublika davlat mustaqilligini qo'lga kiritishi bilan vujudga kela boshladi. Bunday vaziyatda tashqi iqtisodiy majmuani boshqarishning o'ziga xos tizimini shakllantirish, tashqi aloqalarni yo'lga qo'yish borasida qoida va tamoyillarni ishlab chiqish, respublikaning jahon iqtisodiy tizimiga qo'shilish yo'llarini belgilash taqozo etiladi.

“Respublika tashqi siyosatini amalga oshirishning asosiy tamoyillari teng huquqlilik va o'zaro manfaatdorlik negizida qurilsa, uning qoidalari ikki tomonlama va ko'p tomonlama shartnoma munosabatlarida o'zaro manfaatli aloqalar o'rnatish, xalqaro iqtisodiy ittifoqlar doirasidagi hamkorlikni chuqurlashtirishga asoslanadi”¹.

O'zbekistonning xalqaro mehnat taqsimoti va jahon xo'jalik aloqalarida ishtirok etishning asosi ochiq turdagi iqtisodiyotni vujudga keltirishdir. Shu sababli respublikamiz mustaqillikka erishgandan keyin qisqa davr ichida 80 dan ortiq davlat bilan diplomatiya munosabatlarini o'rnatdi, dunyoning 20 dan ortiq davlatida diplomatiya elchixonalarini ochdi, ko'pgina xalqaro tashkilotlar – BMT iqtisodiy muassasalari, Jahon banki, Xalqaro bank, Xalqaro valyuta fondi, Xalqaro moliya korporatsiyasi, Iqtisodiy taraqqiyotga ko'maklashuvchi tashkilot kabi boshqa xalqaro moliyaviy-iqtisodiy tashkilotlarga a'zo bo'lib kirdi.

O'zbekistonning jahon xo'jaligiga integratsiyalashuvi jarayonlarining o'ziga xos xususiyatlari to'g'risida to'xtalib, O'zbekiston Respublikasi birinchi prezidenti I.A.Karimov shunday degan edi: «Integratsiya haqida gapirar ekanmiz, manfaatlar birikuvining xilma-xil mexanizmlari va shakllari hamda integratsiya turlari mavjudligiga asoslanamiz. Bunga sherikchilik va hamkorlik qilishga intilayotgan mamlakatlarning boshlang'ich shart-sharoitlari turlichaligi sababdir. O'zbekiston bir vaqtning o'zida turli darajalarda – dunyo miqyosida va mintaq ko'lamida – integratsiya jarayonlarida qatnashsa-da, ammo bir muhim qoidaga: bir davlat bilan yaqinlashish hisobiga boshqasidan uzoqlashmaslikka amal qiladi.

¹ Karimov I. A. «O'zbekiston buyuk kelajak sari». - T.: «O'zbekiston», 1998. 266-267-b.

Biz bir sub'ekt bilan sherikchilikning mustahkamlanishi boshqalar bilan sherikchilik munosabatlarining zaiflashuviga olib kelishiga qarshimiz. Shu sababli O'zbekistonning jahon hamjamiyatidagi integratsiyalashuvi serqirra jarayondir»².

Bugungi kunda O'zbekistonning jahon xo'jaligiga integratsiyalashuvi ko'p darajali tizim sifatida amal qilib, uni quyidagi beshta darajaga ajratish mumkin: global; transkontinental; mintaqalararo; mintaqaviy; mahalliy. Har bir darajadagi integratsion aloqalarning o'ziga xos vazifalari mavjud.

O'zbekistonning global darajada amalga oshiriluvchi strategik integratsion vazifasi – bu mamlakatdagi barcha xo'jalik sub'ektlarining tashqi bozor bilan o'zaro aloqasini ta'minlash uchun teng huquqli va milliy manfaatlarga mos keluvchi shart-sharoitlarni yaratish asosida uning xalqaro valyuta-moliya va savdo mexanizmlariga bevosita qo'shilishidir. O'zbekistonning BMT, yevropada xavfsizlik va hamkorlik tashkiloti (OBSE), Yevropa hamjamiyati, NATO, Jahon banki, Xalqaro valyuta fondi, Iqtisodiy hamkorlik tashkiloti (EKO) kabi tashkilotlar faoliyatidagi faol ishtiroki uning jahon xo'jaligiga yanada kengroq integratsiyalashuvini ta'minlaydi.

O'zbekistonning transkontinental darajada amalga oshiriluvchi integratsion vazifasi – bu xalqaro transosiyo Iqtisodiy hamkorlik tashkiloti (EKO) doirasidagi o'zaro aloqalarni yanada kuchaytirishdan iborat. Bu tashkilot 1992 yilda tashkil etilgan bo'lib, o'z ichiga Osiyo qit'asining 10 ta davlati (Turkiya, Eron, Pokiston, Afg'oniston, O'zbekiston, Qozog'iston, Qirg'iziston, Tojikiston, Turkmaniston va Ozarbayjon)ni oladi.³ Uning asosiy maqsadi – xo'jalikning transport, kommunikatsiyalar, sanoat, qishloq xo'jaligi, savdo, turizm, ishchi kuchi resurslarini rivojlantirish kabi sohalarida mintaqaviy va xalqaro iqtisodiy hamkorlikni yo'lga qo'yishdan iborat.

O'zbekiston mintaqalararo darajada yangi mustaqil davlatlar – MDH mamlakatlari bilan integratsiyaga kirishdi. O'zbekiston birinchilar qatorida MDHni tashkil etish g'oyasini qo'llab-quvvatladi, uning tashkilotchilari tarkibiga kirdi, integratsion va kooperatsion aloqalarini mustahkamlash hamda uning Xalqaro iqtisodiy qo'mita (MEK), Davlatlararo bank (MGB), MDH Statistika qo'mitasi kabi institutsional tuzilmalarini shakllantirishda faol ishtirok etmoqda.

II. O'zbekiston iqtisodiyotining jahon bozoriga kirib borishining ustuvor yo'nalishlari.

Markaziy Osiyoda joylashgan O'zbekiston keyingi yillarda o'z iqtisodiyotini jahon bozoriga ochish yo'lida salmoqli yutuqlarga erishdi.

² Karimov I. A. O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari. - T.: O'zbekiston, 1997, 299-bet.

³<https://arxiv.uz>

O'zbekiston hukumati xalqaro savdo muhimligini tan oldi va xorijiy investitsiyalarni jalb qilish, eksportni rivojlantirish va qulay biznes muhitini yaratish bo'yicha bir qator chora-tadbirlarni amalga oshirdi.

O'zbekistonning asosiy e'tibor yo'nalishlaridan biri uning ishlab chiqarish sohasini rivojlantirishdir. Mamlakat tabiiy resurslarning ko'pligi, shuningdek, malakali ishchi kuchining katta zaxirasi tufayli sanoatni rivojlantirish uchun sezilarli salohiyatga ega. Hukumat sanoatni rivojlantirishning to'qimachilik, oziq-ovqat mahsulotlarini qayta ishlash, kimyo va qurilish materiallari kabi bir qancha ustuvor yo'nalishlarini belgilab berdi. Bu tarmoqlarga investitsiya va infratuzilmani rivojlantirish uchun alohida e'tibor qaratilmoqda. Jumladan, xorijiy investorlar uchun jozibador muhit yaratish maqsadida imtiyozli soliq rejimlari va tartibga solinadigan qator erkin iqtisodiy zonalar tashkil etildi.

O'zbekiston iqtisodiyotining yana bir ustuvor yo'nalishi qishloq xo'jaligini kengaytirishdir. Qishloq xo'jaligi ko'plab o'zbek oilalari uchun asosiy daromad manbalaridan biri bo'lib, mamlakat yalpi ichki mahsulotining salmoqli qismini tashkil qiladi. Keyingi yillarda qishloq xo'jaligini yangi texnologiyalarni joriy etish, sug'orish tizimini takomillashtirish orqali modernizatsiya qilishga jiddiy e'tibor qaratilmoqda. Hukumat ham mahsuldorlikni oshirish va mahsulot sifatini yaxshilash orqali eksportni rivojlantirish choralari ko'rmoqda.

O'zbekiston iqtisodiyoti uchun katta salohiyatga ega bo'lgan yana bir soha turizmdir.

Mamlakat har yili minglab sayyohlarni o'ziga jalb etuvchi Samarqand, Buxoro va Xiva kabi qadimiy shaharlari bilan ajoyib madaniy merosga ega. Hukumat mehmonxonalar, aeroportlar va transport tarmoqlari kabi sayyohlik infratuzilmasiga katta miqdorda sarmoya kiritib, tashrif buyuruvchilarga ushbu tarixiy joylarni o'rganishni osonlashtiradi.

Ushbu ustuvor yo'nalishlardan tashqari, O'zbekiston energiya majmuasini diversifikatsiya qilish va quyosh energiyasi kabi qayta tiklanadigan energiya manbalarini rag'batlantirish orqali energetika sohasini rivojlantirishga ham e'tibor qaratmoqda. Bu qazib olinadigan yoqilg'iga qaramlikni kamaytirishga va energiya xavfsizligini oshirishga yordam beradi.

O'zbekiston jahon bozoriga chiqishi bilan o'z iqtisodiyotining bir qancha ustuvor yo'nalishlarini belgilab oldi. Ishlab chiqarish sohasini rivojlantirish, qishloq xo'jaligini kengaytirish, turizmni rivojlantirish va energiya manbalarini diversifikatsiya qilish iqtisodiy o'sishni ta'minlash va bandlik imkoniyatlarini yaratishga yordam beradigan asosiy yo'nalishlardandir.

Bu maqsadlarga erishishda davlatimiz tomonidan qulay ishbilarmonlik muhitini yaratish, xorijiy sarmoyalarni jalb etish borasida amalga oshirilayotgan ishlar ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu ustuvor yo‘nalishlarda izchil sa’y-harakatlar amalga oshirilsa, O‘zbekiston jahon iqtisodiyotining asosiy ishtirokchisiga aylanishi mumkin.

O‘zbekiston va jahon hamjamiyati mamlakatlari o‘rtasidagi har tomonlama aloqalarning kengayishi va chuqurlashuvi har ikki tomon uchun iqtisodiy va siyosiy jihatdan foydali hisoblanadi. Shu bilan birga, har bir mamlakat iqtisodiyotining rivojlanishi, uning milliy xo‘jaligi ko‘p darajada nafaqat bu mamlakatning ichki imkoniyatlari bilan, balki uning xalqaro ijtimoiy mehnat taqsimotida qatnashish darajasi va miqyosi, butun insoniyat resurslari bilan aniqlanadi.

Bu holatlar jahon xo‘jaligi aloqalari va milliy xo‘jaliklarning iqtisodiy rivojlanish muammolarini alohida tahlil qilishni taqozo etadi. Shunga ko‘ra ushbu bobda jahon xo‘jaligining tarkib topishi, bunda ishlab chiqarishning baynalminallashuvi va globallashuv jarayonlarining o‘rni, xalqaro iqtisodiy munosabatlarning shakllari, jahon infratuzilmasining rivojlanishi, jahon xo‘jaligi aloqalarini xalqaro tartibga solish masalalari bayon etiladi.

Hozirgi davrda jahon iqtisodiy rivojlanishining eng muhim o‘ziga xos xususiyatlaridan biri – turli mamlakatlar va xo‘jalik mintaqalari o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlikning o‘sib borishi hisoblanadi.

Jahon xo‘jaligi uzoq davrlar mobaynida shakllanib va rivojlanib keldi. Y.F.Borisov jahon xo‘jaligi shakllanishining to‘rtta bosqichini ajratib ko‘rsatadi:

Birinchi bosqich ishlab chiqarishning sanoatlashuvidan oldingi davrda vujudga kelib, dastlab o‘sha davrdagi kishilar jamoalari yoki qabilalari o‘rtasida paydo bo‘lgan savdo ayirboshlashuvi keyinchalik tovar ishlab chiqarishning rivojlanishi bilan turli mamlakatlar o‘rtasidagi doimiy tovar almashuvi – xalqaro savdoning paydo bo‘lishi va rivojlanishiga olib keldi.

Ikkinchi bosqich ishlab chiqarishning sanoatlashuv davriga to‘g‘ri kelib, yirik mashinalashgan ishlab chiqarishning vujudga kelishi va tadbirkorlarning ko‘proq foyda olishga intilishi tashqi savdoni deyarli barcha milliy xo‘jaliklarning tarkibiy qismiga aylantirib qo‘yishi natijasida XVIII-XIX asrlarda rivojlangan jahon bozori paydo bo‘ldi.

Uchinchi bosqich XIX-XX asrlarga to‘g‘ri kelib, bu davrda jahon xo‘jaligi tizimi shakllandi.

To‘rtinchi bosqich XX asrning 60-yillaridan boshlab, ya‘ni ko‘plab mustamlaka mamlakatlarning siyosiy qaramlikdan ozod bo‘lishi natijasida zamonaviy jahon iqtisodiyotida

ijobiy o'zgarishlarning yangi tendentsiyalarini paydo bo'lishi bilan bog'liq. Bu tendentsiyalar quyidagilardan iborat:

- 1) iqtisodiy manfaatdorlik asosidagi xalqaro hamkorlik;
- 2) ishlab chiqarishning baynalminallashuvi;
- 3) jahon miqyosidagi bozor makonlarining kengayishi;
- 4) jahon xo'jaligi aloqalari majmuining rivojlanishi.

«Jahon xo'jaligi», «butunjahon xo'jaligi», «jahon iqtisodiyoti» tushunchalari bir xil ma'noni anglatib, ba'zi manbalarda ularning keng va tor ma'nolari farqlanadi.⁴ Keng ma'nosiga ko'ra, jahon xo'jaligi – bu jahondagi barcha milliy iqtisodiyotlarning yig'indisidir. Tor ma'nosiga ko'ra – bu milliy iqtisodiyotlarning faqat tashqi dunyo bilan o'zaro aloqada bo'lgan qismlari majmuidir. Biroq, bu ikkala ma'no o'rtasidagi tafovut borgan sari sezilmay qolmoqda, chunki barcha mamlakatlarda tashqi dunyo bilan bevosita yoki bilvosita aloqaga kirishmagan tarmoq yoki sohalar tobora kamayib bormoqda. Demak, jahon xo'jaligi – bu xalqaro mehnat taqsimoti, savdo, ishlab chiqarish, moliyaviy, ilmiy-texnikaviy va boshqa iqtisodiy aloqalari kuchaygan turli mamlakatlar xo'jaliklari umumiy tizimidir. Jahon xo'jaligi sub'ektlari bo'lib quyidagilar hisoblanadi:

- o'z ichiga milliy iqtisodiyot majmuini oluvchi turli mamlakatlar;
- transmilliy korporatsiyalar;
- xalqaro tashkilot va institutlar;
- milliy iqtisodiyot chegarasidan chiqqan, xo'jalik barcha sohalar tarkibidagi firmalar.

Jahon xo'jaligi milliy xo'jalikdan yagona jahon bozorining mavjudligi bilan farqlanadi.

Jahon bozorining amal qilishiga rivojlangan mamlakatlarning iqtisodiy siyosati ahamiyatli ta'sir ko'rsatadi. Jahon bozorining o'ziga xos xususiyati bo'lib jahon narxlari va xalqaro raqobat tizimining amal qilishi hisoblanadi. Aynan xalqaro raqobatning mavjudligi turli darajadagi milliy qiymatlarni yagona baynalminal qiymatga keltiradi.

III. O'zbekistonning jahon bozoriga kirib borish muammolari.

Markaziy Osiyodagi dengizga chiqish imkoni bo'lmagan O'zbekiston mintaqadagi iqtisodiyoti eng tez rivojlanayotgan davlatlardan biri hisoblanadi.

⁴ <https://wikipedia.uz>

O'zbekiston hukumati xorijiy investitsiyalarni jalb etish va jahon bozoriga chiqish bo'yicha izchil sa'y-harakatlarni amalga oshirmoqda. Biroq O'zbekiston jahon bozoriga chiqishda bir qancha muammolarga duch kelmoqda.

O'zbekiston jahon bozorlariga chiqishda duch keladigan asosiy muammolardan biri uning diversifikatsiya qilinmaganligidir. Mamlakat iqtisodiyoti asosan paxta yetishtirish va eksportga tayanadi, bu O'zbekistondan eksport qilinadigan barcha eksportning qariyb 60 foizini tashkil qiladi.⁵ Bunday diversifikatsiyaning yo'qligi O'zbekistonning jahon bozorida turli xil mahsulotlar taklifiga ega bo'lgan boshqa mamlakatlar bilan raqobatlashini qiyinlashtiradi.

O'zbekiston duch kelayotgan yana bir muhim muammo bu uning infratuzilmasining yetarli emasligidir. Mamlakat infratuzilmasi yaxshi rivojlanmagan, bu xo'jalik yurituvchi sub'ektlarga yuk va xom ashyoni samarali tashishni qiyinlashtiradi. Bundan tashqari, malakali ishchilar yetishmasligi va eskirgan texnologiyalar O'zbekistonning boshqa davlatlar bilan raqobatlasha olishiga to'sqinlik qilmoqda.

O'zbekiston jahon bozorlariga muvaffaqiyatli chiqishga to'sqinlik qilayotgan siyosiy va ijtimoiy muammolarga duch kelmoqda. Hukumat o'zining avtoritar boshqaruvi va mamlakatda faoliyat yuritayotgan tadbirkorlarga nisbatan qattiq tartib-qoidalarini uchun tanqid qilingan. Bu cheklovlar xorijiy kompaniyalarning O'zbekistonga sarmoya qiyinlashtiradi, chunki ular erkin yoki davlatning aralashuvisiz faoliyat yurita olmaydi.

Qolaversa, O'zbekistonda korrupsiya avj olgan va bu mamlakatga xorijiy sarmoya kiritilishiga yanada to'sqinlik qilmoqda. Ko'plab investorlar o'z pullarini korrupsiya keng tarqalgan mamlakatga investitsiya qilishni rad etishadi, chunki bu ularning investitsiyalari uchun katta xavf tug'diradi.

Bundan tashqari, tarixiy izolyatsiya siyosati tufayli O'zbekiston xalqaro savdo amaliyoti va standartlariga cheklangan ta'sir ko'rsatadi. Xalqaro savdo amaliyotini tushunmaslik O'zbekistondagi biznes uchun murakkab global savdo qoidalarini boshqarishni qiyinlashtiradi.

Xulosa. Xalqaro iqtisodiy integratsiya jahon xo'jaligi rivojining tarixiy jihatdan uzoq davr davom etgan natijasi hisoblansada, Birinchi Prezidentimiz I.Karimov ta'kidlab o'tganlaridek, hozirgi kunda ham mamlakatlarning jahon iqtisodiyotiga integratsiyalashuv jarayonida hal

⁵ <https://Stat.uz>

etilmagan ko'pdan-ko'p muammolar mavjudki, bizning Respublikamiz uchun bu tashqi iqtisodiy va valyuta siyosatini yanada erkinlashtirishdan iborat.⁶

Dastlabki davrlarda respublikamizda tashqi savdo ikki yo'nalish bo'yicha: MDH mamlakatlari bilan hukumatlararo bitimlar va xorijiy mamlakatlar bilan erkin muomaladagi valyutada hisob-kitob qilish asosida amalga oshirildi.

Jahon miqyosida savdo-sotiq ishlarining o'sish sur'ati sezilarli darajada sustlashgani, eksport qilinadigan eng muhim tovarlarga nisbatan tashqi talabning kamayishi va narxlaming pasayishiga qaramasdan, biz tashqi savdo aylanmasida ijobiy savdoga erishdik. Bu esa davlatimizning oltin valyuta zaxirasini oshirish imkonini berdi.

Bu ko'rsatkichlarning barchasi, avvalo, eksport tarkibida yuqori qo'shilgan qiymatga ega bo'lgan raqobatbardosh tayyor mahsulot ulushining izchil oshishi, birinchi navbatda, iqtisodiy otimizning o'sib borayotgan salohiyati va imkoniyatlaridan dalolat beradi. Shu bilan birga, bunday holat eksportimizning xomashyo resurslari narxi tez-tez o'zgarib turadigan jahon bozori ta'siriga bog'liqligini kamaytirishda muhim yo'nalish bo'lib xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, jahon bozoriga chiqish O'zbekistondan katta kuch va mablag' talab qiladigan murakkab jarayondir. Mamlakatda so'nggi yillarda ishbilarmonlik muhitini yaxshilash, infratuzilmani rivojlantirish, xorijiy investorlarni jalb etish yo'li bilan muvaffaqiyatga erishilgan bo'lsa-da, hali hal qilinishi kerak bo'lgan muammolar ko'p. Korrupsiya, byurokratik to'siqlar, qonunchilik bazasining yetarli emasligi, malakali ishchi kuchining yetishmasligi va geosiyosiy risklar shular jumlasidandir. Bu muammolarni bartaraf etish va jahon bozorida muvaffaqiyat qozonish uchun O'zbekiston iqtisodiy islohotlar va modernizatsiya ishlarini davom ettirishi, institutlar va qonun ustuvorligini mustahkamlashi, ta'lim va kadrlar tayyorlashga sarmoya kiritishi, iqtisodiyotni diversifikatsiya qilishi zarur. To'g'ri yo'lga qo'yilgan siyosat va strategiyalar bilan O'zbekiston jahon bozorida raqobatbardosh o'yinchiga aylanib, o'z xalqi uchun barqaror iqtisodiy o'sishga erisha oladi.

REFERENCES

1. Shodmonov Sh., Rahmatov M., iqtisodiyot nazariyasi. Darslik. "Zamin nashr" 2021.
2. Jo'rayev T., Iqtisodiyot nazariyasi. Darslik. "Fan va texnologiya" nashr, 2018.

⁶ Karimov I. A. Islohotlar va investitsiyalar bo'yicha idoralararo muvofiqlashtiruvchi kengash yig'ilishidagi ma'ruzasi // Xalq so'zi, 2000-yil 2-fevral.

3. Xodiyev B., Shodmonov Sh., iqtisodiyot nazariyasi. Darslik. “Barkamol fayz media” nashr, 2017.
4. Karimov I. A. « O‘zbekiston buyuk kelajak sari». - T.: « O‘zbekiston», 1998. 266-267-bet.
5. Karimov I. A. O‘zbekiston XXI asr bo‘sag‘asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari. - T.: O‘zbekiston, 1997, 299-bet.
6. Karimov I. A. Islohotlar va investitsiyalar bo‘yicha idoralararo muvofiqlashtiruvchi kengash yig‘ilishidagi ma‘ruzasi // Xalq so‘zi, 2000-yil 2-fevral.
Foydalanilgan internet saytlar ro‘yxati
7. <https://wikipedia.uz>
8. <https://arxiv.uz>
9. <https://Stat.uz>